

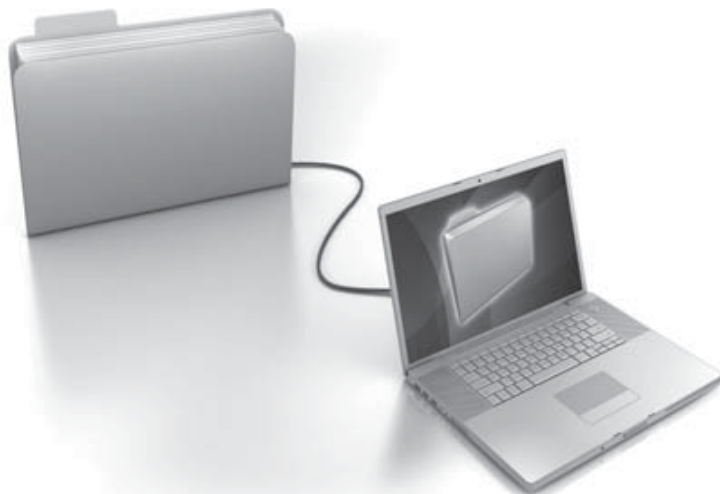
Butlletí 95

Associació
d'Arxivers de Catalunya

Informatiu de l'Associació d'Arxivers de Catalunya • Gener-març 2010

Editorial

Sumari

La descripció arxivística: com ho fem?

Fa nou anys, a la ciutat de Tortosa, en el marc de les VIII Jornades d'Arxivística de Catalunya, vam tenir l'oportunitat d'intercanviar punts de vista i reflexions al voltant d'una de les tècniques que millor defineix la nostra professió: la descripció arxivística. En aquell moment, encara estàvem expectants amb les innovacions en el camp de les tecnologies de la informació i la comunicació, i ens preguntàvem si els nous canals de difusió i accés a la informació revolucionarien les tècniques de treball del món dels arxius o si provocarien canvis en l'actitud dels usuaris per reclamar més agilitat i eficàcia en l'accés als fons documentals.

Des de llavors s'han succeït molts canvis i altres tendències s'han refermat; s'ha consolidat l'ús de la segona versió de l'ISAD(G) com a guia general, que proposa la descripció de documents d'arxiu en qualsevol fase del cicle de vida, tot i que està adreçat preferentment a la normalització de la descripció dels documents de conservació permanent. En aquest sentit, el que ha fet és impulsar l'elaboració de la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya, la NODAC.

La NODAC neix amb l'objectiu d'establir les normes de descripció arxivística dels arxius de Catalunya per tal de facilitar i normalitzar els seus processos descriptius. Així, es planteja com un instrument de desenvolupament de la norma ISAD(G) per fer-la compatible amb altres normes de descripció ja existents i per adequar-la a la realitat dels arxius catalans. Des de l'any 2006 és la norma que s'aplica a la majoria d'arxius catalans i ha estat presa com a

model en nombroses organitzacions dins i fora del país.

També s'ha consolidat l'Encoded Archival Description (EAD) com a eina de normalització en la presentació de descripcions arxivístiques a la xarxa Internet. La raó de l'EAD cal buscar-la en la necessitat d'utilitzar i explotar les possibilitats d'intercanvi mitjançant Internet de descripcions arxivístiques a escala internacional i facilitar la interpretació de la informació per part dels usuaris.

Altres novetats que han irromput en els últims anys han estat, per exemple, la ISO 23081 de metadades per a la gestió de documents o la MoReq2, en què la descripció de metadades ocupa un lloc preeminent. Això reforça la idea que les necessitats de descripció dels documents electrònics requereixen un reforç especial, considerant aspectes com l'autenticitat, la integritat, la disponibilitat, la conservació, etc.

En aquest context de consolidació de normatives tècniques, els arxivers continuem tenint la responsabilitat d'organitzar correctament els fons emprant metodologies de descripció homogènies, sistemàtiques i normalitzades a partir d'un llenguatge el més fàcil i entenedor possible per a totes les persones usuàries.

Amb aquest objectiu, el proper 26 de maig d'enguany, l'AAC ha organitzat la IX Jornada d'Estudi i Debat amb el títol *La descripció arxivística: com ho fem?*, on planteja alguns dels reptes que està encarant la professió. Cap a on s'han de dirigir els esforços en la normalització de la descripció? Fins

El vocal informa

TEAM Catalunya d'InterPARES 3
Project: sessió del 10 de febrer de 2010.

Trobada a Girona del grup de treball europeu sobre competències professionals.
La web catalana del Projecte Internacional InterPARES 3 i del TEAM Catalunya de l'Associació d'Arxivers de Catalunya.
Nou grup de treball de l'AAC.
Grup de Treball de Documents i Arxius d'Empresa (DOCAE)

Notícies

La ressenya

Manual d'arxivística i gestió documental

De l'arxiu a l'arxiver

La Junta informa

Edita:
Associació d'Arxivers de Catalunya
Redacció:
Rocafort, 242 bis, 3r. 08029
Barcelona
Tel. i fax: 934 19 89 55
a/e: associacio@arxiv.org
Coordinació:
M. Luz Retuerta
Disseny i producció:
Disseny Visual, SL
Impressió:
Alpres, Mèxic 19

Dipòsit Legal: 292/89
ISSN: 0214-6924

a quin punt cal aprofundir en els nivells de descripció dels fons? Els serveis i recursos proporcionats per les TIC fan variar els sistemes de descripció emprats fins ara? És cert que Internet o cercadors com Google qüestionen el model de descripció més tradicional? Hem de variar alguna de les estratègies per aproximar la descripció als hàbits dels usuaris? Com s'ha d'afrontar la descripció en els diferents estadis del cicle de vida i en els diferents tipus de documents?

Els ponents convidats a aquesta jornada ens presentaran les propostes que s'estan portant a terme per donar resposta a les qüestions plantejades al voltant de quatre àmbits: la descripció arxivística avui dia, el model EAD d'intercanvi d'informació, l'aplicació de la NODAC i les polítiques de futur, i per últim, la descripció arxivística de metadades.

Per acabar la Jornada, participarem de la presentació d'algunes experiències que s'estan portant a terme en relació amb la incidència del web 2.0 en els arxius.

Aquesta jornada d'estudi i debat representa una aposta per la reflexió amb l'objectiu d'afavorir l'establiment de polítiques de normalització i estandardització. Des de l'AAC creiem que aquestes polítiques són el fil conductor per tal d'adoptar metodologies el màxim de flexibles, que permetin la comunicació fluida entre documents i usuaris, i avançar cap a la normalització de la descripció als nostres arxius.

Properament rebreu més informació sobre la Jornada d'Estudi i Debat i la butlleta d'inscripció per correu postal.

El vocal informa

**TEAM Catalonia
d'InterPARES 3
Project: sessió del 10
de febrer de 2010**

Miquel Serra

Vocal de Recerca i Noves
Tecnologies i director del
TEAM Catalonia InterPARES
3 Project

InterPARES 3 Project

International Research on Permanent Authentic Records in Electronic Systems

TEAM Catalonia

El dimecres 10 de febrer de 2010 va tenir lloc una nova reunió del grup de treball d'InterPARES 3 (IP 3) Project de l'Associació d'Arxivers de Catalunya a la seu de l'Associació. En aquesta sessió el TEAM Catalonia va tractar i treballar els temes i les línies de treball següents:

En primer lloc, com a director i coordinador del grup, vaig informar de les cimeres de l'International TEAM i dels simposis en què participarà el grup de treball durant l'any 2010. També vaig donar notícia de les futures accions en relació amb aquestes trobades internacionals, com són la preparació i elaboració de l'informe de les recerques i les activitats del TEAM Catalonia, i la preparació de les entrevistes amb els responsables del principal organisme finançador del projecte Canada's Social Sciences and Humanities Research Council's Community-University Research Alliances (CURA) i amb la directora i el coordinador del projecte IP 3, Luciana Duranti i Randy Preston, respectivament.

Més tard, es va presentar i comentar l'article que han redactat en Raimon Nualart i jo mateix, membres del grup de treball d'IP 3, sobre la transferència de documentació electrònica: "Transfiriendo documentos electrónicos auténticos hacia un repositorio digital seguro: el caso catalán (la plataforma iArxiu)". Aquest article va ser un encàrrec de l'Àlicia Barnard (professora de la UNAM, Universitat Nacional Autònoma de Mèxic – Mèxic DF) que coordina la revista sobre arxivística de l'Arxiu Històric de la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic, en col·laboració amb l'Arxiu Històric de la Benemèrita Universitat Autò-

noma de Puebla i la Red Nacional de Archivos de Educación Superior (RENAIES).

D'altra banda, es va exposar, comentar i validar el procediment de transferència de la documentació electrònica autèntica cap a un repositori digital segur (la plataforma iArxiu). Aquesta línia de treball està contextualitzada en el cas d'estudi (CE01) sobre preservació d' e-documentos vitals a la Universitat Pompeu Fabra i servirà de base per elaborar la ponència i presentació del TEAM Catalonia en les propers simposis d'InterPARES 3 Project que es desenvoluparan aquest any 2010.

Pel que fa als estudis generals, en relació amb la terminologia, es va donar compte de la finalització dels treballs de traducció dels conceptes de la segona remesa i es va informar de les properes feines que cal desenvolupar. També es va presentar i sotmetre a la consideració dels membres del grup de treball la proposta d'enquesta de l'estudi general (EG01) sobre la preservació del patrimoni fotogràfic digital a Catalunya, i es va validar la traducció de la web al català del Projecte Internacional InterPARES 3.

Entre les futures accions del grup de treball hi ha la preparació i organització de la propera sessió del TEAM Catalonia. Altres objectius són la continuïtat de les tasques de traducció de la terminologia, la recerca dels estudis generals i dels casos d'estudi, l'elaboració i presentació de la ponència sobre la transferència d'e-documentos vitals i la publicació de la traducció al català del web d'InterPARES 3 Project (http://www.interpares.org/ip3/ip3_index.cfm?team=10).

Trobada a Girona del grup de treball europeu sobre competències professionals

—
Josep Conejo
Vocal de Treball i Estatus Professional

Els dies 29 i 30 de gener, a les dependències de l'Arxiu Municipal de Girona, es va celebrar la segona trobada del grup de treball europeu sobre competències professionals dels arxiviers. A la reunió van assistir Caroline Brown (Escòcia), Patricia Whatley (Escòcia), Carmen Cuevas Blanco (Ministeri de Cultura), Berndt Frederikson (Suècia), Thijs Laeven (Holanda), Agnès Lejob (França), Jari Lybeck (Finlàndia), Christine Martinez (França i coordinadora del grup) i Josep Conejo Muntada (AAC).

El grup té com a finalitat elaborar un manual en què s'estableixi la metodologia per definir les competències professionals dels arxiviers en general. Amb aquest material es vol construir un model que es pugui adaptar i desenvolupar en l'àmbit local o nacional. El projecte es realitza sota la tutela de l'EURBICA (branca europea del CIA/ICA), ja que en un primer moment l'àmbit d'implantació del manual es limita a l'Europa occidental, perquè s'ha considerat que a escala mundial les diferències i les circumstàncies culturals són tan grans que es fa difícil començar a desenvolupar-lo. També està tutelat per l'SPA (la secció d'associacions professionals del CIA/ICA) ja que les associacions professionals tenen un paper molt important en aquest terreny, perquè són les que d'alguna manera "certifiquen" qui pertany a la professió.

Les raons que justifiquen el projecte es poden resumir en tres punts. El primer punt que cal destacar és que aquest projecte ajudarà a desenvolupar la professió perquè facilitarà la difusió i la comunicació de la nostra activitat amb altres àmbits professionals i amb el sector empresarial. I ens ajudarà a aclarir la professió d'arxiver davant professions afins o properes. En segon lloc, el manual ha de ser útil per regular la professió, a partir de la normalització del procés de certificació de les competències professionals, que prèviament s'hauran definit. Per últim, l'aplicació del model que sorgeixi del manual ha de servir per al desenvolupament d'estàndards que assegurin la qualitat dels nostres professionals.

La trobada a Girona tenia com a objectiu posar en

comú i discutir el contingut dels diferents capítols que han fet els membres del grup, d'acord amb la distribució que es va fer en la primera trobada de treball, els dies 10 i 11 de juny del 2009 a París.

L'esquema de treball del manual és el següent:

- **Introducció**, de Christine Martinez, coordinadora del grup de treball, on es farà una mica d'història del projecte. També hi anirà un glosari de termes utilitzats.
- **Desenvolupament del projecte marc sobre competències professionals**, a càrrec de Jari Lybeck (Finlàndia) i Agnès Lejob (França). Aquest capítol ha patit modificacions des de la trobada de París, ja que s'hi ha unit la manera de comunicar el projecte, que anteriorment era un capítol independent.
- **Perfils professionals**, per Berndt Frederikson (Suècia), en què es parlarà de forma genèrica i global sobre la professió i les seves funcions.
- **Perfils competencials**, de Thijs Laeven (Holanda), en què es tractarà de les competències o activitats concretes que desenvolupem els professionals i dels diferents models competencials.
- **Adquisició de les competències professionals**, a càrrec de Caroline Brown (Escòcia) i de Patricia Whatley (Escòcia), que se centrarà en la formació i la forma d'adquisició de les competències professionals
- **Avaluació i certificació de les competències**, que realitzaran Carmen Cuevas Blanco (Ministeri de Cultura) i Josep Conejo Muntada (AAC), i que parlarà de la certificació de les competències professionals i del registre de professionals.
- **Annexos**: s'hi recolliran diferents experiències al voltant dels models de competències professionals.

Segons les previsions de treball, al mes d'abril es presentarà el manual i a l'octubre es farà un taller a Finlàndia per tal de provar el model.

La web catalana del Projecte Internacional InterPARES 3 i del TEAM Catalunya de l'Associació d'Arxiviers de Catalunya

—
Miquel Serra
Vocal de Recerca i Noves Tecnologies i director del TEAM Catalonia InterPARES 3 Project

En aquesta tercera fase del projecte internacional InterPARES (2007-2012), entre altres productes que es pretenen obtenir hi ha la creació d'un lloc web per accedir a tots els resultats i els productes de manera gratuïta d'IP 3. El TEAM Catalunya de l'Associació d'Arxiviers de Catalunya, com la resta de grups de treball del projecte, té la tasca de traduir al català la web d'InterPARES 3 Project (http://www.inter pares.org/ip3/ip3_index.cfm). D'ençà de la creació i constitució del grup de treball l'any 2008, el TEAM Catalunya ha estat treballant amb la traducció del web. La primera acció que es va fer en aquest sentit va ser la traducció al català del text de presentació del projecte i posteriorment els menús per accedir a tots els continguts del web. La versió definitiva de la traducció del web al català va

ser consensuada i aprovada en la darrera sessió del grup de treball el dia 10 de febrer de 2010.

El web s'estructura en els apartats següents: [sobre nosaltres], [sobre la Recerca], [Recerca efectuada] i [Difusió]. En cadascun d'aquests apartats podeu accedir a tots els continguts mitjançant els menús corresponents.

L'Associació d'Arxivers de Catalunya i, en concret, el TEAM Catalunya pretén que la traducció del web ajudi a comunicar i difondre el Projecte Internacional InterPARES 3 Project per tal d'assolir els objectius següents:

- Aportar informació general sobre la tercera fase del Projecte Internacional InterPARES, en concret sobre els objectius, la direcció i coordinació, l'organització i funcionament, i també sobre la recerca, els estudis generals i els casos d'estudi de tots els teams.
- Aportar informació sobre l'estat de la recerca i les activitats que està duent a terme el TEAM Catalunya de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, com la participació en les cimeres de l'International TEAM en els simposis internacionals del projecte i en les sessions del grup de treball (workshops), entre altres.
- Accedir a totes les troballes fetes en el transcurs d'aquesta tercera fase del grup de treball, per exemple la ponència sobre la preservació dels e-documentos vitals a les universitats públiques cata-

lanes, l'estat dels estudis generals i els casos d'estudi (línies de treball i recerca del grup) etc.

En definitiva, oferir un servei més a les persones associades i al professionals i personal interessat en la preservació dels documents electrònics autèntics a llarg termini.

Podeu accedir al web català d'IP 3 i a tots els seus continguts a l'adreça següent:

http://www.interpares.org/ip3/ip3_index.cfm?team=10

Finalment, us recordem que al web d'InterPARES, com a recursos interessants ja desenvolupats en aquesta tercera fase, podeu obtenir els estudis generals següents:

- GS01: Review of Digital Preservation Projects (TEAM Canadà; completed) (http://www.interpares.org/ip3/display_file.cfm?doc=ip3_canada_gs01_digital_preservation_projects.pdf)
- GS03 & GS04: Bibliographies of International and Canadian Standards (TEAM Canadà; completed) (http://www.interpares.org/ip3/display_file.cfm?doc=ip3_canada_gs03_canadian_standards.pdf i http://www.interpares.org/ip3/display_file.cfm?doc=ip3_canada_gs04_international_standards.pdf)
- GS05: Keeping and Preserving E-mail (TEAM Itàlia; completed) (http://www.interpares.org/ip3/display_file.cfm?doc=ip3_gs05_e-mail_final_report_v4-1p.pdf)

Nou grup de treball de l'AAC Grup de Treball de Documents i Arxius d'Empresa (DOCAE)

—
Miquel Serra
Vocal de Recerca i Noves Tecnologies

En la sessió de la Junta Directiva de l'AAC, del 26 de febrer de 2010, es va aprovar la creació d'un nou grup de treball dedicat als arxius d'empresa, en concret, el Grup de Treball de Documents i Arxius d'Empresa (DOCAE). El grup serà coordinat per Arnau Guardiola i Ponti, amb la meua col·laboració com a vocal de Recerca i Noves Tecnologies de l'AAC. La missió del grup és crear un espai de debat i d'intercanvi d'opinions per analitzar i conèixer les necessitats i problemàtiques de la gestió documental i dels arxius en les empreses, independentment de la seva titularitat o tipologia. La primera acció del grup de treball serà l'orga-

nització d'una sessió informativa destinada a les persones interessades a participar en aquest nou projecte de l'AAC.

Les sòcies i els socis que es vulguin incorporar haurien d'enviar un correu electrònic a l'adreça de l'AAC associacio@arxivers.com, i d'indicar en l'assumpte: *Interessat/ada a formar part del grup de treball DOCAE*, i, en el cos del missatge, les dades personals i/o laborals de contacte: nom, cognoms, adreça de correu electrònic i telèfon. També es pot emprar el correu postal de l'AAC (c/ Rocafort, 242 bis, 3r, 08029 Barcelona) i el fax (93 419 89 55).

Notícies

L'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals edita una Guia de bones pràctiques en vuit idiomes

L'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals, nascut arran del conveni signat el 6 de març de 2008 entre el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona, la Xarxa de Televisions Locals (XTVL), l'Arxiu Nacional d'Andorra (ANA) i l'Associació d'Arxivers de Catalunya (AAC), ha impulsat i realitzat la Guia de bones pràctiques per a la creació d'un Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals, un treball que recull les experiències de l'Observatori en els seus dos anys de funcionament, amb un punt de vista que transcendeix l'àmbit territorial concret de Catalunya i Andorra per aproximar-se d'una manera més genè-

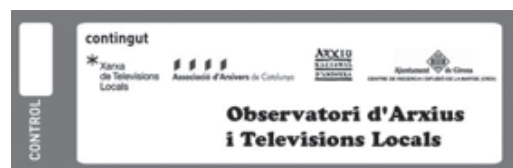
rica a les distintes realitats que es puguin donar en altres territoris.

La finalitat d'aquesta guia és, doncs, mostrar, a qualsevol lloc del món, quins són els principals passos que s'han de seguir en la creació d'un Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals, i donar resposta a les diverses qüestions que es puguin suscitar:

- Quins objectius té
- Quin és el seu àmbit d'actuació
- On pot ser útil la seva implantació
- Quins beneficis pot aportar
- Quins organismes i institucions en poden formar part

- Com ha de ser la seva estructura
- Com han de ser els perfils professionals dels seus integrants
- Quines accions concretes s'han de dur a terme per a la seva implantació

L'objectiu final és promoure iniciatives que fomentin la cooperació estable entre els arxius i les televisions locals amb la finalitat de contribuir a preservar el patrimoni audiovisual d'àmbit local, un patrimoni que en molts casos està en una situació de risc que n'amença la pervivència a causa principalment de la manca de recursos de les empreses productores (majoritàriament televisions locals) i de la poca tradició en la conservació de la documentació audiovisual en els arxius.

Gràcies a la subvenció atorgada a aquest projecte per part del Consell Internacional d'Arxius (CIA/ICA) a través de la seva Comissió de Programes (PCOM), aquesta guia s'ha pogut editar en quatre idiomes –català, castellà, anglès i francès– en la seva versió completa, i a quatre idiomes més –àrab, rus, hindú i japonès– en la seva versió reduïda.

Joan Boades Raset comissionat del Consell Internacional d'Arxius

El Consell Internacional d'Arxius va nomenar Joan Boades Raset comissionat del Consell Internacional d'Arxius per als arxius fotogràfics i audiovisuals, com a conseqüència d'això també serà el representant del Consell Internacional d'Arxius al Coordinating Council of Audiovisual Archives Associations (CCAAA).

Si voleu llegir la notícia més extensament us remetem al butlletí del CIA-ICA FLASH de desembre passat, on es va fer oficial.

<http://www.elpunt.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/141043-joan-boades-dirigeix-la-seccio-fotografica-i-audiovisual-del-consell-internacional-darxius.html>

La ressenya

Manual d'arxivística i gestió documental

Barcelona: Associació
d'Arxivers de Catalunya,
2009. 543 pàg.

Ressenya per
Anna Magrinyà i Rull

El *Manual d'arxivística i gestió documental* és un projecte de l'AAC fruit d'un llarg procés que s'inicia a les darreries de l'any 2001, amb la creació del grup de treball que en determina les bases metodològiques i el repertori de temes que n'han de formar part, i que finalitza el setembre de 2009 amb la seva publicació. Fou presentat el 13 d'octubre de 2009 al Museu Marítim de Barcelona davant d'un públic que feia ja massa temps que n'esperava la publicació definitiva. El període, excessivament llarg, esmerçat en la redacció i publicació final del *Manual*, ha procurat un cert deslluïment a la iniciativa, d'altra banda molt lloable i encertada.

Es tracta del primer manual d'arxivística fet per arxivers catalans i pretén aplegar en una mateixa publicació els coneixements assolits en l'exercici de la professió, en un intent de sintetitzar l'esforç de normalització de l'arxivística a Catalunya durant aquestes darreres dècades.

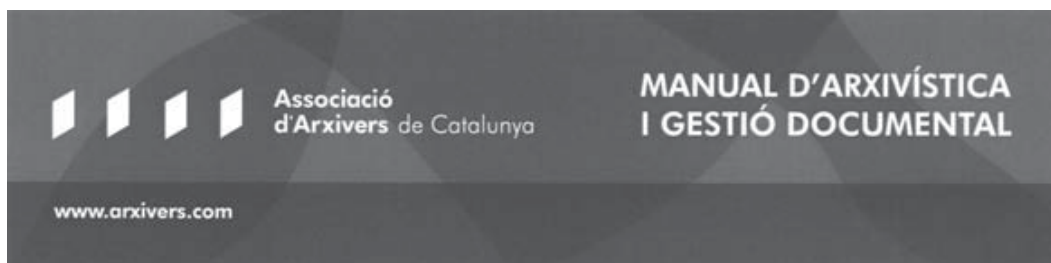
És una obra col·lectiva, volgutament col·lectiva pels seus promotors –*Semblava evident que la complexitat de la funció d'arxiu i gestió documental impedia fer recaure el pes de la redacció d'un text d'aquesta magnitud i ambició en una sola persona o en un grup*

molt reduït (J. Boades i Raset, 2009, pàg. 23)–. Hi ha participat vint-i-tres professionals en actiu, a banda de les dues coordinadores. Tots han estat escollits per ser coneixedors/especialistes dels temes proposats. Aquesta diversitat, de ben segur, procura una major representativitat del col·lectiu, fomenta el debat i fa més riques les aportacions.

La intenció del *Manual* no és altra que fixar coneixements que ens ajudin a configurar l'arxivística tal com l'entendem avui, a fi de normalitzar l'exercici de la professió. Una professió que entenem novella i molt i molt canviant i que pel fet de ser jove i estar en evolució continuada, sovint se'ns desdibuixa. La pretensió és participar en el debat sobre si el que fem ho estem fent bé, i si utilitzem les eines i els instruments adequats.

El *Manual d'arxivística i gestió documental* s'estructura en onze capítols que inclouen la bibliografia utilitzada pels autors per desenvolupar-los, i un índex analític al final. La relació dels continguts va ser consensuada pel grup de treball constituït el desembre de 2001 i estan agrupats en quatre grans blocs.

El primer bloc aplega els dos primers capítols, que fan esment als fonaments teòrics de l'arxivística.

El primer capítol tracta el tema de l'arxivística com a ciència interdisciplinària, el concepte d'*arxiu* i el concepte de *document d'arxiu*. És un capítol dens, ben documentat, que de forma exhaustiva i amb reiterades referències bibliogràfiques dins del text, s'endinsa en les bases teòriques de l'arxivística, els arxius i els documents, tot aportant la primera visió de conjunt que hi ha sobre l'evolució històrica dels arxius a Catalunya. De lectura imprescindible per confrontar altres camps de la professió.

En el segon capítol es fa referència al concepte de *sistema d'arxius*, els elements que l'integren i els models que s'han anat desenvolupant arreu, i es fa esment de manera particularitzada, dels sistemes arxivístics de l'Estat espanyol i de Catalunya i, en l'àmbit dels arxius municipals d'una certa entitat, al de l'Ajuntament de Barcelona.

Es fan notar les incongruències del model espanyol, que continua gestionant les restes d'un model d'encuny centralista. S'insisteix en la manca d'inserció dels arxius centrals administratius dels ministeris en el sistema i la deficiència que suposa l'absència d'una llei espanyola específica d'arxius –aspecte, aquest, marginal des d'una perspectiva catalana sense veure, potser, que més legislació estatal limitaria la capacitat legislativa pròpia.

El segon bloc, que abraça des del capítol tres fins al sis, tracta temes relacionats amb l'impuls de la gestió. Si fem un breu recorregut pels continguts d'aquests capítols, observarem com en el capítol tres (*La planificació estratègica d'un servei d'arxiu*) es planteja el fet necessari d'introduir en els nostres arxius mètodes de planificació per afrontar amb èxit els reptes que planteja l'acompliment de la funció d'arxiu. Al capítol quatre (*Tècniques de tractament documental*) es van batent minuciosament cadascuna de les tècniques del tractament documental i es fa un recorregut per la història de la descripció arxivística a Catalunya i les normes que s'apliquen. Al capítol cinc (*El sistema de gestió de documents*) es tracta extensament el sistema de gestió de documents tot esmentant-ne els instruments principals, el mètode i les actuacions per implementar-lo en les unitats gestores d'una organització. Pel que fa a Catalunya, es diu que els resultats de la implantació dels SGD en les organitzacions del nostre país han estat satisfactoris, s'esmenta l'existència d'un model català de gestió documental que ha sabut integrar les dues tradicions arxivístiques, la més tradicional d'influència europea i l'anglosaxona, i s'ha volgut demostrar que el model català conté un bon nombre d'elements que l'adeqüen a la norma de gestió documental ISO 15489: 2001.

Al capítol sis (*La gestió dels documents electrònics*) es fan notar les dificultats per definir aquest tipus de documents i es van desgranant les característiques, tipologies, formats, components, validesa jurídica, les qüestions que en limiten l'ús, les diferències amb els documents en suports tradicionals i els entrebancs per aplicar els conceptes arxivístics arrelats i les tècniques de tractament documental.

Es fa referència a les dificultats de la integració dels

documents electrònics en els sistemes de gestió documental i de les iniciatives que s'han anat succeint arreu en la recerca d'estàndards (*Interpres1*, *Interpres2*, i la publicació de les *Moreq i Moreq 2*). També es fa esment del paper de la Norma ISO 15489:2001, entenent que ha suposat un punt d'inflexió important per a la gestió documental. S'identifiquen i s'expliquen els processos específics i els controls essencials de la gestió dels documents electrònics i es tracta la qüestió de la preservació de la llegibilitat i s'esmenten els processos i les tècniques de preservació digital.

Al capítol set (*La gestió informatitzada d'un servei d'arxiu*) es relacionen les actuacions per a la implantació d'un projecte d'informatització d'un arxiu i s'ofereixen pautes generals en relació amb els requeriments que han de satisfer els programaris. Es tracta la digitalització dels documents d'arxiu i els avantatges de treballar en un entorn web, i s'apunta que la publicació dels instruments de descripció en un entorn electrònic força a accelerar-ne el procés d'estandardització.

El tercer bloc abraça els capítols vuit, nou i deu i tracta temes com les tècniques de preservació, l'accés, la comunicació i la difusió. Al capítol vuit (*Tècniques de preservació i de conservació*) s'exposen les característiques del suport dels documents, els tipus de degradacions que els poden afectar, tot referint-ne les causes, i les actuacions encaminades a la seva conservació. S'apunten les eines per saber l'estat de conservació dels documents i determinar la prioritat d'intervenció del restaurador/conservador. Les autores són incisives en parlar dels edificis destinats a arxius i no s'estan de dir que un 90%, no segueixen cap de les directrius de conservació recomanades internacionalment.

Al capítol nou (*Arxius, ciutadania i accés a la documentació*) es tracta la problemàtica de l'accés als documents i a la informació pública per part dels ciutadans, i es diu que és un dret àmpliament reconegut per l'ordenament jurídic però que troba grans dificultats per posar-se en pràctica. I en el capítol deu (*Els arxius i la comunicació*) els autors es proposen donar a conèixer el conjunt de tècniques i actuacions que permeten als arxius construir una bona estratègia de comunicació.

I el darrer bloc, el quart, està dedicat a l'arxivística catalana i als reptes actuals de la professió. En el capítol onze (*Els arxivers i l'arxivística en una societat oberta*) es fa una reflexió sobre l'ofici d'arxiver i es parla de com és i ha estat la formació en arxivística, des dels seus orígens fins a l'arribada del segon mil·lenni, amb un creixement notable arreu del món tant en les institucions formatives com en el nombre de professionals, mercès a l'acció complementària del món associatiu i de les universitats. Es fa una breu pinzellada a la formació a l'Estat espanyol i es planteja la paradoxa que un dels països amb més tradició i amb institucions d'arxiu més antigues no hagi estat capaç d'articular una formació mínimament sòlida en l'àmbit dels arxius, semblant a la que han assolit els països més avançats del seu entorn europeu.

Per acabar, cal dir que el *Manual* sintetitza i ofereix, de manera indiscutible, el conjunt de coneixements adquirits al llarg dels anys pels arxivers catalans. En tractar-se d'una obra col·lectiva el resultat és heterogeni i plural, que no desigual, fruit de sensibilitats, posicionaments i vivències diverses i de la varietat de coneixements adquirits pel grup de professionals que hi col·labora. És una eina profitosa, d'aplicació segura en l'exercici diari de la professió, innovadora perquè recull el més recent, i pràctica, perquè aplega en un mateix volum tot el saber adquirit. És aquest compendi de coneixements arxivístics que el converteixen en un llibre de consulta obligada tant per als arxivers en actiu com per als estudiants.

Però el *Manual* evidencia també les carències de la professió: l'escassa consolidació del paper de l'arxiver en la nova societat de la informació; la falla d'una for-

mació universitària específica; la manca de perspectiva per valorar l'èxit de la implantació dels sistemes de gestió documental a Catalunya; les dificultats per facilitar l'exercici del dret d'accés dels ciutadans per la manca d'una legislació específica; l'emergència de l'Administració electrònica i l'embrionària integració dels documents electrònics en els sistemes de gestió documental; la complicació per garantir la preservació de la documentació digital a llarg termini; el repte de donar resposta als nous usuaris dels arxius que hi accedeixen per via telemàtica, etc. I de tot plegat crec que no està de més dir que ens manca encara més esforç de reflexió i teorització, adquirir més habilitats en la pràctica de l'ofici i més perspectiva per valorar allò que hem assolit. Hem d'apuntar la previsió, en un futur proper, de la més que probable actualització. Per molts anys per la iniciativa.

De l'arxiu a l'arxiver

Núria Fusalba

Arxiu Municipal de
Corbera de Llobregat

Com vaig arribar a ser arxivera? Doncs gràcies al consell d'un professor d'institut.

Quan estudiava història, la recerca als arxius no era gaire habitual. Però en una assignatura sobre l'agricultura a l'edat moderna, vaig descobrir les grans possibilitats de recerca en els documents d'arxiu, en veure la imatge de la societat del moment que donaven els testaments, els censos o els dietaris privats. Durant les pràctiques del CAP a Martorell, se'm va acudir preguntar al tutor (que també havia estat el meu professor d'història a batxillerat) quines opcions tenia de treballar en alguna cosa relacionada amb la història, a banda de la docència. Em va dir que parlés amb l'Alfred Mauri, l'arxiver de Martorell durant molts anys, sobre uns estudis d'arxivística en què treballava, anomenats ESAGED.

Després de trucar i d'informar-me'n, m'hi vaig apuntar, i passat un temps estava de becària a Sant Vicenç de Castellet. Van ser uns mesos boníssims de confrontació de la teoria amb la realitat. El lligam amb l'arxivera del municipi, l'Emma Vila, va ser molt estret des del principi. Em va ensenyar el dia a dia de la feina, allò que a classe no et podien explicar per més hores que s'hi haguessin destinat.

Acabada la beca, començava a treballar a l'Ajuntament de Monistrol de Montserrat. Quina sorpresa en veure que hi havia pergamins i llibres manuscrits del s. XIV! El més curiós és que en una habitació de

reduïdes dimensions convivien pergamins amb expedients de llicències d'obres recentment tancades. El dipòsit d'arxiu me'l vaig trobar replet fins dalt, no hi havia cabuda per res més, i vaig fer les feines habituals per tal de descongestionar-lo.

Ara fa uns quatre anys que treballo a Corbera de Llobregat. Des del principi, es va crear una plaça de tècnic superior d'arxiu, i es van seguir les recomanacions de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental pel que fa al temari arxivístic de la convocatòria. Corbera no és un municipi ric, i tot i estar molt mancat dels serveis mínims, van creure imprescindible tenir un arxiver i complir la Llei d'arxius i documents.

El municipi té una població d'uns 14.000 habitants. No gaire, però sí si pensem que l'any 1991 la població era menys de la meitat, 5.327 habitants. Podreu entendre, doncs, el fort creixement que s'ha produït en els darrers anys. Als anys seixanta i setanta es van començar a desenvolupar la majoria de les urbanitzacions actuals, i va créixer la població d'estiu. Progressivament va anar augmentant el nombre de persones residents al municipi, a mida que els habitatges passaven de segona residència a residència habitual.

El municipi de Corbera té una superfície de 1.840,17 ha. El nucli urbà ocupa aproximadament el 7% de la superfície. Els tres nuclis històrics, l'Amunt, l'Avall

(Can Moriscot) i Cases Cremades, ocupen el 0,16%, i les vint-i-cinc urbanitzacions "històriques" ocupen una superfície de 712,22 ha, quasi el 40% del territori, i 5.326 parcel·les.

Pel que fa a l'Arxiu, un gran nombre d'urbanitzacions significa que el volum de la documentació de planejament i urbanisme és molt elevat. Cada urbanització és un món, i la documentació generada és menor o major en funció de la tramitació portada a terme. Hi ha les aprovacions inicials, les provisionals, les definitives, els textos refosos, etc. dels projectes d'urbanització. Atesa aquesta peculiaritat, Corbera de Llobregat ha tingut una oficina específica d'urbanitzacions, tècnica i jurídica, per a la gestió d'urbanitzacions, amb dos períodes diferenciats, un del 1999 al 2000, i l'altre a partir del 2001.

Fins a l'any 2006, Corbera no va tenir cap tècnic d'arxiu en plantilla, però això no vol dir que no s'hagués intervingut en l'arxiu. De fet, la documentació històrica va ser tractada per l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat i va ser objecte d'un treball de màster. Des de 1997 la documentació històrica és troba en contracte de cessió en dipòsit en aquest Arxiu, en compliment de les responsabilitats que tenen els arxius comarcals d'acollir els fons dels municipis de menys de 10.000 habitants. Quan Corbera va superar aquest nombre d'habitants, l'arxiu comarcal va deixar de rebre transferències. Està previst que es retorni la documentació històrica a Corbera, quan el municipi disposi de les instal·lacions d'arxiu adequades per tal de garantir-ne la conservació i l'accés. La documentació de l'arxiu restant que hi havia a Corbera era gestionada pel mateix Ajuntament, amb la feina imprescindible durant molts anys d'una auxiliar administrativa amb ADN d'arxiver.

Amb l'ajuda del Pla E de 2009, s'ha adequat un dels dipòsits d'arxiu i amb l'esforç municipal s'ha equipat l'espai amb armaris compactes que n'han augmentat la capacitat. Des de la meua arribada veia indispensable augmentar l'espai disponible per a dipòsit,

per poder iniciar la transferència de documentació de les oficines municipals, molt saturades fins ara per aquest motiu.

Durant aquests anys, s'ha sistematitzat la gestió dels préstecs, les consultes i les transferències. Dins del Pla Bruniquer de l'any 2008, proposat conjuntament per l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat i l'Arxiu Municipal de Corbera, s'han digitalitzat part dels llibres d'actes del Ple més antics, per tal de preservar-los i fer-los accessibles als usuaris. Tinc previst continuar amb la digitalització de més actes del Ple, i afegir-hi les actes de la Comissió Permanent i alguns padrons d'habitants. Es tracta de documentació consultada pels estudiosos, l'estat físic de la qual no recomana una manipulació continuada.

L'Arxiu de Corbera es troba davant dos grans reptes. D'una banda, l'adaptació al Sistema d'Arxius de Catalunya d'acord amb els requisits que estableix el Decret 190/2009 per poder ser al Registre d'Arxius. De l'altra, l'Administració electrònica i la gestió dels documents electrònics.

La situació de crisi actual afecta Corbera especialment, municipi amb molt poca zona industrial, on bona part dels ingressos depenen de les llicències d'obra concedides i on els dos darrers anys l'activitat constructora ha devaluat sensiblement. És per aquest motiu, i a causa d'uns pressupostos ja de per si reduïts en relació amb l'arxiu, que es fa imprescindible la cooperació institucional. La pertinença i col·laboració amb la Xarxa d'Arxius Municipals, així com amb la Subdirecció General d'Arxius i l'Arxiu Comarcal són indispensables per al futur del servei d'arxiu municipal.

Millorar les instal·lacions de l'arxiu, la gestió documental, oferir als ciutadans un major accés a la documentació o disposar d'una sala de consulta adient són alguns dels punts imprescindibles d'afrontar per posar en marxa un servei d'arxiu de qualitat. La feina només ha començat, i cal tirar-la endavant.

COMPOSICIÓ DE LA JUNTA

President:

Joan Antoni JIMÉNEZ,
jjimenez@catsalut.cat

Vicepresidenta:

Patricia LLOVERAS,
patricia.lloveras@gencat.cat

Vocal de Secretaria:

Albert VILLARÓ,
albert.villaro@mac.com

Vocal de Tresoreria:

Ana PAZOS,
pazosfernandez@hotmail.com

Vocal de Relacions Internacionals:

Joan BOADAS,
jboadas@ajgirona.cat

Vocal de Recerca i Noves Tecnologies:

Miquel SERRA,
miquel.serra@udg.edu

Vocal de Treball i Estatus Professional:

Josep CONEJO,
jcmuntada@gmail.com

Vocal de Formació i Activitats:

Carme GARCÍA,
carmegarciaf@gmail.com

Vocal de Relacions Institucionals:

Marc TAXONERA,
biblioteca@bibliotecademontserrat.net

Vocal de Projectió Professional i Difusió:

Coia ESCODA,
coia.escoda@porttarragona.cat

Vocal de Publicacions:

M. Luz RETUERTA,
luz.retuerta@gmail.com

La Junta informa

HORARI D'ATENCIÓ

Soport administratiu:

Maria FUNÉS
Dilluns i dijous: de 15 a 19 h
Dimarts, dimecres i divendres:
de 9 a 15 h

Sessió 1/2010, de 25 de gener

- Renovació del conveni pel qual es formalitza la nostra aportació econòmica a l'ESAGED.

Sessió 2/2010, de 26 de febrer

- Canvi de la fotocopiadora per una de nova amb prestació d'escàner i fotocòpies en color.

Moviments de socis

Altes

Socis numeraris: Maria CASTELLET I ROVIRA, Laura ORENGA GAYA, Laura MARIN LÓPEZ, Robert PORTA I ROIGÉ, Pablo E. SAAVEDRA BENDITO, Dolors SOLER ESCUDÉ i Olga TÁPIAS SÁNCHEZ.

Socis institucionals: Doc6, Saica Natur Noreste, SL.

Estudiants: Helena-Clara ESCOBAR SOCIAS, Helena

GEL MORENO, Laura JUANOLA ORTEGA, Noemí LÓPEZ CASADO, Oriol LÓPEZ GUIMET i Marc RUIZ JELIMELIS.

Baixes

Socis numeraris: M. José ESPINOSA FRESNEDO, Joan PAPELL TARDERIU.

Socis adherits: Montse ANGLÈS SORIA, Oleguer CLAUSELL VERGÉS, M.Lluïsa FERNÁNDEZ CLARÉS, Amparo FRIAS CASTILLO, M. Àngels JUBANY, Muntsa NAVARRO.

Socis institucionals: Fluvià C i R

Canvi de condició

D'adherits a numeraris: Alicia C. VALÈNCIA CERDÀ, Roser AGUILAR CAMUÑEZ.

D'adherits a estudiant: Santiago Bustos Duatis, Elena Lastra Borràs, Montse Salazar.